

לקה טוב

האיזנו - שבת שובה התש"ע

יצא לאור ע"י רשת מוסדות "טוב" בראשות הרב יוסף יגן שליט"א בעריכת הרב מנשה צדקה שליט"א

6:30	הדלקת נרות שבת
7:58	מוצאי שבת
6:27	ערב יום כיפור
7:55	מוצו"ט
9:14	סוק"ש מג"א
9:50	סוק"ש גר"א
12:44	הצות

פנינים לפרשה

"האיזנו השמים ואדברה ותשמע הארץ אמרי פי" (לב, א)

שמים והארץ יעידו בהם שקיימו התורה כולה, אומרים לפנינו: רבונו של עולם שמים וארץ נוגעין בעדותן, שנאמר (ירמיה' לג, כה) "אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמת"'. יבוא נמרוד ויעיד באברהם שלא עבד בעבודת כוכבים (עבודת זרה ג.)

לכאורה גם אם אברהם שמר התורה, איך הוא עדות לכל ישראל? ומלבד זה, הרי שוב השמים והארץ נוגעין, ומה הרויחו אם אברהם קיים התורה.

אלא איתא (יומא לח:) 'בשביל צדיק אחד עולם נברא ועומד', אם כן מכיון שאברהם שמר התורה הרי שמים וארץ קיימין בשבילו, ממילא כבר לא נוגעין בעדותן, ויכולים מעכשיו להעיד על כל ישראל.

(רבי יהונתן אייבשיץ - אהבת יהונתן)

האיזנו..

יש לומר כי איתא באור החיים על פסוק (בראשית מט, ט) "גור ארייה יהודה" וכן בפרשת תצוה, כי משה ינהיג אותנו בני ישראל לעתיד לבוא במהרה בימינו. והוא משה הוא ניון הוא שילה. ואיתא בזוהר הקדוש כי גאולה העתידה יהי רק בזכות התורה. והתלמיד חכם נקרא שמים כי שמים רומז על בני עלייה במדרגה רמה. וזה "האיזנו השמים" דברי תורה, ועל ידי זה תזכו "ואדברה", שאהי אנכי מנהיג הדור, כמו "ידבר עמי תחתינו" (תהלים מז, ד) שהוא לשון הנהגה, ואם אנכי אהי מנהיג אז "ותשמע הארץ אמרי פי", גם העם הארץ אשר בשפל המדרגה הנקרא בבחינת ארץ ישמעו דברי כי אז יתקיים מקרא ברורה שכתוב (צפניה ג, ט) "אז אהפוך אל כל העמים שפה ברורה יחד לקרא כולם בשם ד', ומלאה הארץ דעה וכו' כמים לים מכסים", והיינו ארץ גם מי שהוא בבחינת ארציות ימלא דעה וק"ל. (אמרי שפרין)

"האיזנו השמים ואדברה ותשמע הארץ אמרי פי" (לב, א)

"יתקעו בחודש שופר בכסה ליום חגינו כי חק לישראל הוא משפט לאלוקי יעקב" (תהלים פא, ל) (ל, יד)

הגאון הצעיר רבי יהודה אריה אלתר זצ"ל בעל "ארי במסתרים", ביאר על פי שאמרו שישראל

נידונים ביום ואומות העולם נידונים בלילה, ולכן זמן תקיעת שופר הוא רק ביום - כדי שהמתקת הדין תהי רק בזמן הדין של ישראל, ולא בזמן הדין של אומות העולם.

"כי שם ד' אקרא הבו גדל לאלקינו"

(לב, ג)

מניין לברכת התורה לפני'ה מן התורה? שנאמר "כי שם ד' אקרא הבו גדול לאלקינו" (ברכות כא.)

וכיצד משמע מהפסוק לענין ברכת התורה דווקא?

ברם, כבר הזכירו חכמינו ז"ל שכל התורה שמותיו של הקב"ה. לפי זה "כי שם ד' אקרא", "שם ה'" היינו התורה, כי כשאקרא בתורה אז הזמן ל"יהבו גדול לאלקינו".

(רבי יחזקאל אברמסקי - ספר הזיכרון)

"הצור תמים פעלו כי כל דרכיו משפט אל אמונה ואין עול צדיק וישר הוא" (לב, ד)

כבר ביארנו בפרשת בראשית ובפרשת יתרו כי להאמין שהקדוש ברוך הוא ברא שמים וארץ לא צריך לזה חכמה יתירה, כי השכל הפשוט מחייב להאמין בזה, עיין שם, אבל המדרגה הכי גדולה באמונה להאמין בהקב"ה, כשרואים דברים שזה נגד השכל ויש להקשות קושיות חמורות על הנהגת ד', ובכל זאת הוא מבטל כל הקושיות ומאמין אמונה פשוטה בד' אלקי ישראל ומבין כי אי אפשר לנברא שיבין את בוראו, זוהי מדרגה הכי גדולה באמונה.

להאמין כי "אין עול" אף על פי שלמראה עיניו הוא רואה עול עד אין שיעור, כמו שראינו בזמן האחרון שנהרגו ששת מיליוני יהודים, צדיקים, גאונים תמימים, תינוק ותינוקות אנשים ונשים, עיירות שלמות ומשפחות שלמות נעקרו מן העולם ולא נשאר זכר מהם. ועל זה צריך להאמין אין עול, כי יכל (מה) דעבדי רחמנא לטב (הוא) עביד' (ברכות ס:) ועל הכל יש חשבון למעלה. כמו שאמר לי מרן החזון איש זצ"ל אם רואים שחייט קורע סחורה טובה, בודאי יעשה מזה בגד יותר טוב. וכמו שאדם שאינו יכול ללמוד גמרא רק משניות, ואין לו כשרונות להתעמק בסוגיות עמוקות, לא ינסה בעצמו ללמוד סוגיא עמוקה אחרי שהוא מכיר את כשרונותיו, כך לא ניתן לאדם כשרונות ושכל לדעת את דרכי ד', כי זהו דבר שאי אפשר לדעת. עד כאן דבריו.

עיקר האמונה להאמין בד' אף מה שהוא נגד השכל, ולכן הניסיון העשירי של אברהם אבינו לשחוט את בנו יצחק הי' הניסיון הכי גדול מפני שזה הי' נגד השכל, שזה כמו עבודה זרה, וגם הקב"ה בעצמו אמר לו "כי ביצחק יקרא לך זרע" (בראשית כא, יב) ועכשיו אומר לו לשחוט אותו, ובכל זאת אברהם אבינו לא שאל שום שאלות והאמין בד' באמונה פשוטה אף על פי שהוא נגד השכל. (רבי יעקב ניימן - דרכי מוסר)

"הלד' תגמלו זאת עם נבל ולא חכם הלוא הוא אביך קנך הוא עשך ויכננך" (לב, ו)

עמא דקבילו אורייתא ולא חכימו' (אונקלוס) הדברים טעונים ביאור. אלא, מצינו שהאבות הקדושים קיימו את כל התורה בטרם ניתנה, באשר הם על פי שכלם הטהור הצליחו להשיג טעם המצוה ולקיימה. נמצא שמה שאצלנו בחינת חוקים, הוא משום דלות שכלנו, שאין אנו מבינים כלל. אבל מי שנשמתו טהורה, והוא מבין ויודע עיקר תיקון המצוה, אצלו אין חוקים. כי אם יש מצוה בלא טעם, היאך הי' מקיימה אחר שאינו מצינו בה?

על זה בא משה ומוכיחם לבני ישראל: ראו באיזו מדרגה אתם, אבותיכם אף שלא קבלו את התורה, היו כה חכמים עד שכינונו לדעת עליון. ואילו אתם "עם נבל ולא חכם", כלומר, עם שקיבל את התורה ואינו חכם, הוא אומר, אף שאתם כן קבלתם את התורה, ומצוותיה ניתנו לכם מפורשות, רחוקים אתם מאבותיכם כרחוק מזרח ממערב.

(רבי שלמה זלמן זאב וולף - משולחן גבוה)

יבואר על פי מה שביאר הגר"א מהו ידיו וחשבון? (אבות ג, א) שידיו הוא על העבירה שעבר, ו"חשבון" על מה שיכל לקיים מצוה בזמן ההוא ולא קיים. זהו שנאמר "עם נבל" במה שחוטאים כנגדו, "ולא חכם", שלא החכימו להרויח תורה ומצוות באותו זמן. וכך המשיך הכתוב לאמר "הלוא הוא אביך קנך", כלומר, הלא הוא אביך, ועליך לקיים מצוותיו כמעשה בן לאביו, והוא גם "קנך", היינו אדון לך, ואתה כעבדו צריך לפחד מלעבור על פקודותיו וציוויו. (רבי זליג ראובן בנגיס - לפגות ראובן)

הגאון רבי חיים ברלין פירש "קנך" מלשון קן, וכך העלה לבאר בעקבות מעשה שהי' בהיותו רבה של מוסקבה. יום אחד בא אליו יהודי בבקשה שיבא למול את בנו בביתו בחשאי.

מששאל הגאון רבי חיים לפרש הענין, הסביר האיש, כי אינו מתנהג כלל כיהודי, ואינו מעוניין שידע איש מזה כי הוא יהודי. שוב תמה רבי חיים: אם כן בשל מה כל התורח הזה לך, ומה איכפת לך אם לא תמול את בנך, אחרי שאתה בוש בזה שאתה יהודי? השיב לו האיש: נכון, אבל אינני רוצה לסגור את הדרך בעד בני.

כיון שכך התעורר רבי חיים לביאור הפסוק "עיניך יוניס" (שיר השירים א, טו), על פי מה שאמרו (בבא בתרא כד.) גבי יניפול הנמצא בין שני שובכות. שכל יונה היוצאת לדות על רגליה ומתרחקת מקינה, כל העת היא מחזרת ראשה לאחור, להביט אם עוד תוכל לראות את קינה. אבל אינה מדדה כל כך למרחוק, עד שלא תוכל לראות משם את קינה. זהו "עיניך" – הבטתך – "יוניס" הרי היא כדוגמת היוניס, כי גם איש הישראלי, אף שהוא מרחיק עצמו משרשו, ומדדה למרחוק ופורשת מדת יהודית ומאביו שבשמים, "הלא הוא אביך קנך". מכל מקום אינו מתרחק כל כך עד שלא יוכל לראות את קונו לחזור אליו. אבל נשמר הוא שלא להתרחק אלא כשיעור שיוכל לראות את קונו ושרשו, למען יוכל לחזור ולשוב שמה כשירצה.

(רבי חיים ברלין – אוצרות הנצי"ב מוולאז'ין)

"זכר ימות עולם בינו שנות דר ודר שאל אביך ויגדך זקניך ויאמרו לך" (לב, ז)
הזהירך הכתוב שבבקשך אמונה אל תהי' מן המעפילים החוקרים ראשונה בשרשי האמונה מצד החכמה העליונה, היינו לדרוש מפי הזקנים שקנו חכמה זו, רק הסתפק בתחילה באמונה המקובלת מדור דור. זהו שאמר "שאל אביך ויגדך", כי אבות לבנים לא ישקרו ולא יכזבו להם, ומסירתם על האמונה המקובלת מסיני נאמנה היא. ורק אחר כך "זקניך ויאמרו לך", כי רק כאשר אמונתך כבר איתנה, רשאי אתה לשאול לחכמים ולעסוק בחקירת החכמה העליונה.
(רבי יוסף חבר – חבור בכתב יד)

"זכר ימות עולם בינו שנות דר ודר שאל אביך ויגדך זקניך ויאמרו לך" (לב, ז)
רוצה לומר, כי רק אם תשאל את פי הזקנים, מובטח אתה שלא תכשל בהכרעותיך. וכל זאת למה, הקשה המגיד מריטובה? ותיירץ: שאל פעם זקני, הגאון רבי אברהם רגולר בעל "מעלות התורה" את אחיו הגר"א, היאך ניתן לדעת, אם החידוש שנחדש בתורה הינו לאמיתיה של תורה אם לאו? השיבו הגר"א, כי יש לבחון האם היסוד וההקדמה אשר עליה הושחת החידוש אמיתי הוא, שאם כן הרי גם ההלכה והחידוש היוצא מההקדמה האמיתית, אמת ונכון הוא.
לפי זה, אם יקדים אדם לשאול את פי הזקנים שבימיהם, וכן כל דור ודור, נמצא אפוא, שייסוד כל הדברים הללו יצאו מפי משה רבינו, מפי הגבורה. לפיכך ברור ופשוט, שגם הכרעתנו עמשינו, לכשיני, להלכה ולמעשה, נכונים וישרים הם.

(רבי יששכר בער מריטובה – פנינים משולחן גבוה)

לכאורה יש לתמוה, הכיצד ניתן לקבוע מתוך כל הדתות שונות שבעולם מה היא דת האמת, הלא ענין האמונה נעלה ונשגב הוא משכל אנושי, ולהבינה ולהכריעה על פי מחקר האמת אי אפשר, גם לקבוע שנימשך

אחר קבלת האבות לא ניתן, שהרי כל דת עומדת בחוקת אבותיה?

אמנם אך זאת נוכל לעשות, שנחקר אחר שרשי קבלת האבות ושולשלותיה, אם אמנם איתנה היא ביסודה, וממקור נאמן חוצבה, אם לאו. כמו שנהג אברהם אבינו, בחקרו אחר מסורת אבותיו ואמונתם, עד שגילה כי תרח לא אחז מעשי אבותיו לגמרי. כי האמונה הטהורה נמסרה בראשונה מפי הקב"ה לאדם הראשון, הוא אשר הורישו לבניו אחריו, עד שקמו כיתות כופרים ואפיקורסים שבגדו בקבלת אבותם והקימו דתות חדשות.

לזאת כיון כאן הכתוב באמרו "שאל אביך ויגדך, זקניך ויאמרו לך", ללמדך שלא תסתפק בשאלת אביך בלבד, רק צא וחקור גם אצל "זקניך". ו"זקניך" בלשון רבים דוקא, כי עד הראשון שבהם עליך לבדוק ולברר. כמו שכתב לפני כן "זכור ימות עולם בינו שנות דור ודור", משום שכל יסוד ועיקר אמונתנו תלוייה במסורת הקבלה הקדומה.

(רבי אלכסנדר משה לפידות אב"ד ראסיני – אבני זכרון)

ככל שממעט האדם לפחד – כך גדלה הסכנה שילקה!

"ערב יום כיפורים שחרית, מעמדין אותו ואת הכהן הגדול בשער מזרח, ומעבירין לפניו פרים ואילים וכבשים כדי שיהא מכיר ורגיל בעבודה" (משנה יומא יח.)

בסוגיית הגמרא תמחו: מדוע לא נאמר במשנה שמעבירין לפניו גם את השעירים? ותיירצו: כיוון שהשעירים באים לכפר על חטא, דעתו, של הכהן הגדול עלולה להיחלש. והעולם מקשה: אם כן, מה יהי' למחרת, כאשר הכהן הגדול יראה את השעירים, והלא לא יוכל לברוח או להשתמט מלראותם? והתשובה לכך היא, אמר הגאון רבי שמואל דוד וואלקין, אב"ד לוקאטש, שאם רואים חטא ורואים גם יום כיפורים – אין כל כך חלישות הדעת, שהרי ביום הזה יכפר הקב"ה, אבל מה נורא הוא אם רואים חטא – ויום כיפורים אין! הרי זה מבהיל ומחריד! לפנים בישראל, מוסיף הגרש"ד וואלקין בתוכחת מוסר, היינו רואים חטאים עוונות ופשעים, אבל ראינו גם יום כיפורים, בעוד בימינו אין נראים אותות יום הכיפורים והימים הנוראים על בני האדם, ומשום כך יש לפחד!

בשם הגאון רבי יצחק בלאזר מובא בלאר בדרך זו את מאמר חז"ל "כל באי עולם עוברים לפניו בני מרון", ופירושו: "כבני אמרנא", וביאור הדברים הוא, שהכבשה הראשונה מפחדת הרבה, אך זו שלאחריה מפחדת פחות, וכן הלאה עד שהעשירית כבר אינה מרגישה פחד כלל, ולכן דוקא היא תלקה בשבטו של הרועה.
והכלל בימים הנוראים הוא: ככל שממעט האדם לפחד – כך גדלה הסכנה שילקה!
(י"בתי אבא מרי" – עמוד פד)

חידוש נפלא: בערב יוה"כ יש לפייס גם את מי שכועס שלא בצדק!

וחידוש נפלא נוסף – שחידש האדמו"ר בעל "שפת אמת" מגור", בחידושו לש"ס: גם מי שחבירו כועס עליו שלא בצדק – חובה לפייסו בערב יום הכיפורים!
בגמרא (יומא פז.): מסופר על רב שהי' קורא סידרא (פרשה מן הנביאים או מן הכתובים) לפני רבי, נכנס רבי חייא ורצה לקרוא עימו, ולכן חזר רב לתחילת הפרשה. לאחר מכן

נכנס בר קפרא, ושוב חזר רב לתחילת הפרשה. ואז נכנס רבי חנינא ברבי חמא. אמר רב: וכי פעמים רבות כל כך אחזור מתחילה? לא חזר. הקפיד רבי חנינא על רב. ומספרת הגמרא שרב הלך אליו לפייסו בשלושה-עשר ערבי יום כיפורים – אולם רבי חנינא לא התפייס (ובהמשך מבארת הגמרא את דבת סירובו של רבי חנינא להתפייס).

וכותב ה"שפת אמת", שאף שרב לא הי' חייב לחזור, ואם כן לא היתה לרבי חנינא סיבה להקפיד, בכל זאת היות ולאחרים חזר – הי' בכך בזיון ולכן הקפיד עליו. אולם בתירוץ שני כותב ה"שפת אמת": אי נמי, אף שלא הי' כדין מה שהקפיד, אילו רב לפייסו, כי ביום הכיפורים איכא קפידא שיתפייס אדם עם חבירו, ואין נפקותא אם הצדק עימו במה שמקפיד עליו או לא, מכל מקום צריכין להתפייס!"

(שפת אמת" – יומא פז:)

העיני נוסף והתירוץ שנסתר "אך בעשור לחודש השביעי הזה יום הכיפורים וגו' ועיניתם את נפשותיכם" (ויקרא כג, ז)

בגמרא (יומא עו) למדו את חמשת העינויים שנאמרו ביום הכיפורים – מחמש הפעמים שבהן נאמר בתורה לשון "עינוי". אחת הפעמים היא בפסוק שלפנינו. והגמרא מקשה מיד: וכי רק חמישה עינויים יש, והלא למדנו ששה עינויים?

ומתירצו: "שתייה בכלל אכילה". לפי זה, ביאר הגאון רבי ברוך כהנא ראפפורט, אב"ד פיורדא, באופן נפלא, מדרש פליאה שבו נאמר: "ביום הכיפורים מזכיר הקב"ה חטא דאדם הראשון". וכך ביאורו: מצינו שלאדם הראשון הי' תירוץ על מה שאכל מעץ הדעת: שהקב"ה ציוה שלא יאכל, ואילו הוא סחט ושתה. אלא שתירוץ זה לא יועיל, שהרי בגמרא שהבאנו למדו לגבי יום הכיפורים ששתייה בכלל אכילה, ואם כן חטאו של אדם הראשון בעינו עומד. ועל כן "ביום הכיפורים מזכיר הקב"ה חטא דאדם הראשון"....
(מפנקס בכתב יד – "מורי"ה, גליון נב)

צום יום הכיפורים: לא סיגוף, אלא שביתה ממלאכה

למה רק בערב יום הכיפורים תיקנו לאכול לפני הצום, ולא בשאר הצומות? עמד על כך הגאון רבי משה שטרנבוך שליט"א, ראב"ד העדה החרדית, בספרו "מועדים וזמנים" (חלק א', סימן ג), וביאר באופן נפלא:

תכלית האכילה היא כדי להקל על הצום, ולכן בשאר הצומות, שעניינם סיגוף, אין לנו חובה לאכול לפני כן די להקל על הסיגוף, אולם צום יום הכיפורים שונה משאר הצומות, שאין עניינו סיגוף אלא שביתה ממלאכה (כלשון הרמב"ם, כמו שביתה ממלאכה), ותכליתו היא כדי להידמות למלאכים, ולפיכך אין חיסרון באכילה ערב הצום כדי להקל על הצום, ואדרבה, חובה היא!

(כעין זה כתב הגאון רבי שמעון גרינפלד, בספרו "זהב שבא" (פרשת אמור), שמכיוון שיום הכיפורים הוא בעצם יום טוב, ויש בו מצות עונג ויש טוב מלבד חמשת העינויים שחייבה התורה, אם כן אין להצטער יותר ממה שקבעה התורה והחכמים, ולכן אסור

הליכות והלכות

מקצת דיני יום הכיפורים

למרות שכל השנה אדם צריך לתקן מה שעשה לחברו, מכל מקום בימים אלו לפני יום הכיפורים חייב לתקן הכל, כי יום הכיפורים אינו מכפר עד שירצה את חברו. ואם גזל כסף חייב להחזיר לו לפני יום הכיפורים. וכן חייב לרצות את חברו אם חטא כנגדו או פגע בו. מי שמבקשים ממנו מחילה לא יהיה אכזרי מלמחול שאין זה דרכם של עם ישראל. וטוב שכל אחד ימחול לכל מי שפגע בו, ובזה גם זוכה בעצמו להנצל, שהרי כל המעביר על מידותיו מעבירים לו כל פשעיו.

נוהגים לטבול בערב יום הכיפורים, ועדיף לטבול החל משעה קודם חצות היום (החל משעה 12 בצהריים) ויש שנהגו ללקות זכר למלקות. והכל בכדי לעורר את האדם בתשובה ולטהר את עצמו ליום הכיפורים.

בערב יום הכיפורים בתפילת שחרית ובתפילת מנחה אין אומרים תחנון. אך בסליחות קודם שחרית אומרים, ומתפללים מנחה בעוד היום גדול עם וידוי. ואח"כ אוכלים סעודה המפסקת והולכים לבית הכנסת לתפילת כל נדרי. אכילה בערב יום הכיפורים (כלומר יום קודם הכיפורים) היא מצוות עשה מן התורה לדעת רוב הפוסקים, וגם נשים חייבות בזה, ואם אפשר לו יעשה כמות סעודות של שני ימים, ערב יום הכיפורים ויום הכיפורים. בערב יום הכיפורים נוהגים לאכול בשחרית דגים

לכבוד היום, וסעודה בשירת אחר הצהריים, אכן יזהר לא לאכול דברים המחממים כגון חלב, ביצים שום צלוי ותבלינים חריפים, וגם לעניין בשר יאכל בשר עוף ולא בשר בקר. וישתדל לאכול מאכלים קלים שיתעכלו מהר, שלא יתפלל והוא שבע ביותר. את הסעודה המפסקת יש לסיים קצת לפני השקיעה כדי להוסיף מחול על הקודש.

מדליקין ומברכין על הנר "להדליק נר של יום הכיפורים". וקודם הדלקה תלבש האשה בגדי יום טוב ונעליים שאינן עשויות מעור.

בליל יום הכיפורים אומרים "כל נדרי" שמשמעונו התרת נדרים, וקבלה לעתיד לביטול כל נדר שידור בשנה הבאה, אכן כל זה מועיל רק לנדריים שאינם זוכר. אבל לנדריים שזוכר צריך התרה מיוחדת.

כשם שיש מצווה בראש השנה לתקוע בשופר, ובסוכות ליטול לולב, כך מצווה ביום הכיפורים לעורר את עצמו לחזור בתשובה, שזה מצוות עשה של יום הכיפורים. וישתדל כל אדם לתפוש איזו קבלה לעתיד אפילו קטנה, שבה יתמיד כל השנה.

יום הכיפורים אסור באכילה, שתייה, רחיצה, אפילו בנטייל ידיים של שחרית יטול רק עד קשרי אצבעותיו בלבד, סיכה וכן תשמיש אסור. לכן ירחיק מטתו ממטת אשתו, וכן לא יגע בה בכל יום הכיפורים כאילו היא נדה. וראוי לנשים לא להתקשט יתר על המידה ביום הכיפורים כי קדוש היום לאדונו. בזמן התפילות לא ישוחחו אלא יקשיבו לחזן. ובזמן שהחזן אומר וידוי צריך לעמוד ולשמעו בעמידה.

יש להתפלל בכוונה, שמעט בכוונה שווה יותר מהרבה שלא בכוונה במיוחד בתפילת ערבית של מוצאי יום הכיפורים ששם יצר הרע מצוי יותר, ולסיים את היום בתפילות טובות.

אלא, יישב, הגמרא (חגיגה י.) אומרת: "היתר נדרים פורחין באויר", ורש"י מפרש: התרת נדרים שאמרו חכמים, שהחכם מתיר את הנדר – מעט רמז יש במקרא, ואין על מה לסמוך, אלא שכן מסור לחכמים בתורה שבעל פה". אלא שלפירושו יכולה היתה הגמרא לנקוט לשון "היתר נדרים מדרבנן וקרא אסמכתא בעלמא", ומהו הלשון "פורחים באויר" שלא מצינו כמותו? אלא, נוכל לבאר את דברי הגמרא באופן שונה, בדרך דרוש:

מובא בגמרא (בבא בתרא עד.) שרבה בר בר חנא אמר: "שמעתי בת קול שאומרת: אוי לי שנשבעתי, ועכשיו שנשבעתי מי מפר ליני", ובזוהר הקדוש שאומרים לפני "כל נדרי" נאמר שרבי שמעון בר יוחאי טען להקב"ה שיתיר גם כן את שבעתו של הגלות, ורש"י במסכת סנהדרין (לח.) כתב שפמליא של מעלה היתירו להקב"ה את שבעתו על כינה המלך.

ולכן בשעה שישראל מתירים נדרים ואומרים "כל נדרי", אזי עולה תפילת "כל נדרי" לפני כסא כבודו של הקב"ה להמליץ זכות על ישראל, ואומרת: הנה בניך אמרו "כל נדרי" והתירו את נדרים מחשש עוון נדרים, והרי אמרו חז"ל (יבמות קט.): "לעולם ידבק אדם בהפרת נדרים, שכל הנודר כאילו בנה במה והמקיימו כאילו הקריב עליה קרבן בשעת איסור הבמות", ואם כן, כשם שישראל מקיימים מצות הפרת נדרים – גם את התקיים מצות התרת נדרים. זו הכוונה "היתר נדרים פורחים באויר" – מצות אמירת "כל נדרי" פורחת באויר לפני כסא הכבוד, להתחנן לפניו על עמו ישראל, שתהא השנה הבאה עלינו סוף וקץ לצרותינו ולגלותינו!

"אלף המגן (ירושלים תש"ו) – חלק ג', עמו דתקמו)

מדוע נקרא היום "יום כיפורים", בלשון רבים, ולא "יום כיפור"?

"ותתן לנו את יום הכיפורים הזה" מה פשר הלשון "יום כיפורים", בלשון רבים, ולא "יום כיפור", כמו שנקרא יום סליחה, יום מחילה?

ה"דרכי משה" פירש (דימן תרכא), שזה מפני שהוא כפרה לחיים ולמתים, וכן כתב ה"רוקח". והקשה הגאון רבי יעקב אורנשטיין, בעל "ישועות יעקב": לרבנן, הסוברים שיום הכיפורים אינו מכפר בלי תשובה, במה יתכפרו נפשות המתים, והלא הם אינם יכולים לעשות תשובה, ומה יועיל להם יום הכיפורים ללא תשובה?

והוא מבאר באופן נפלא: הלא רוב בני האדם הולכים לעולמם באמצע השנה, ורק אחד מאלף מת במוצאי יום הכיפורים, ואם כן מה יכפר על העוונות שבין יום הכיפורים ליום המיתה, הלא על כך לא יכפר יום הכיפורים שקדם לעוונות אלו? אלא, זו הכוונה שיום הכיפורים הוא כפרה גם למתים, כלומר: לאותם מתים שמתו בשנה החולפת, על העוונות שעשו ממוצאי יוה"כ עד יום מותם, כי מה שברדך כלל יוה"כ אינו מכפר בלי תשובה הוא משום שכיוון שעשרת ימים אלו מסוגלים לתשובה, ואם ליבו לב אבן ואינו שב בתשובה – אין הוא ראוי שיוה"כ יכפר עליו, אבל מי שמת באמצע השנה, ולא הספיק לשוב, אזי עצם היום מכפר עליו!

"דרכי משה" ו"ישועות יעקב" – אורח חיים, סימן תרכא)

לעמוד על רגליו כל יום הכיפורים כדי להצטער ולהסתגף. ולכאורה: איך נאמר שביום הכיפורים יש חיוב של עונג יום טוב, והלא מתענה ומסתגף בו בחמישה עינויים?

אלא, נראה שאף בעל "זהב שבא" ספר שהעינויים ביום הכיפורים אינם בגדר עינוי וסיגוף, אלא שביתה מפעולות מסוימות, ולכן מלבד העינויים שנצטוונו בהם, אסור להוסיף סיגופים ועינויים – הערת הרה"ג ר"ש מאיר שליט"א)

"מועדים וזמנים" – חלק א', סימן נג; "זהב שבא" – פרשת אמור)

ההספד החבוי על רבי עקיבא, שהסתלק ביום הכיפורים

"אור זרוע לצדיק ולישרי לב שמחה"

מנחה ישראל לומר פסוק זה מיד עם כניסת יום הכיפורים, לפני אמירת "כל נדרי", ויש להבין: איזה ענין מיוחד יש באמירת פסוק זה דוקא בזמן המיוחד של כניסת היום הקדוש?

ביאור נפלא על כך שמעתי מידידי, הרה"ג ר' שמאול מאיר שליט"א:

ידוע שהתנא הקדוש רבי עקיבא נהרג על קידוש ד' ביום הכיפורים, וכדברי המדרש (ילקוט שמעוני משלי פרק ט): "מעשה ברבי עקיבא שהי' חבוש בבית האסורים ורבי יהושע הגרסי תלמידו הי' משמשו, ערב יום הכיפורים נפטר ממנו והלך לביתו, בא אליהו ז"ל ועמד על פתח ביתו, אמר לו: כהן אני ובאתי להגיד לך שרבי עקיבא מת בבית האסורים. מיד הלכו שניהם לשם והיו מוליכין אותו כל הלילה וכו", הרי למדנו מכאן שרבי עקיבא נפטר בליל יום כיפור (ובגמרא ברכות סא. למדנו שרבי עקיבא נפטר בעת הגיע זמן קריאת שמע, ובצירוף דברי הילקוט נראה שהי' זה בזמן קריאת שמע ערבית בליל יום כיפור).

ונראה שלכן מזכירים אנו את הפסוק הזה בתחילת יום הכיפורים, כדי לזכור את הריגת רבי עקיבא שמת ביום זה (ואולי בזמן זה ממש), וכדי שזכות הריגתו על קדושת השם תעמוד לנו ביום נורא זה, שכן פסוק זה מרמז לרבי עקיבא, כי "אור זרוע לצדיק ולישרי לב שמחה" – סופי תיבות עקיבא (כידוע שבפסוק זה רמזו לרבינו יצחק מוינא שהשם עקיבא נכתב עם ד' בסופו, ועל שם גילוי זה קרא לספר בשם "אור זרוע"), ויתכן שלא הזכירו שם רבי עקיבא באופן גלוי בתפילה, משום שהי' מהרוגי מלכות המלכות אסרה להזכירו, ועל כן הזכרת פסוק זה היתה האפשרות היחידה להזכירו ולהספידו...

(מפי בעל הדברים שליט"א)

תפילת "כל נדרי" פורחת באויר לפני כסא הכבוד כל נדרי..."

הגאון רבי ישראל ליפשיץ, בעל "תפארת ישראל", הוכיח מדברי המשנה (תענית ב, א) שהרב צריך לדרוש ביום הכיפורים לפני תפילת ערבית של "כל נדרי".

בדרשתו בערב יום הכיפורים של שנת תרצ"ט, השנה שבה ירדה אימה וחשיכה גדולה לעולם עם פרוץ מלחמת העולם השנייה, עמד הגאון רבי אלכסנדר זושא אלישיב, בעל "אלף המגן", ותמה: הרי "כל נדרי" אינה תפילה ואין בה תחנונים, אלא רק סוגיא בגמרא (נדריים כג.), ולמה אנו אומרים אותו בניגון איום ונורא?

Time Out for Values

E-mail info@tovnet.com

FOR THE FURTHERANCE OF JEWISH AWARENESS WORLDWIDE

16 Dolson Rd * Monsey * N.Y. * 10952 * TEL(845)352-7474 * FAX(845) 371-8313

MONSEY	QUEENS	BROOKLYN	STATEN ISLAND	MIAMI	ISRAEL	ISRAEL	MEXICO
ישיבה וכולל 11 Calvert Drive משרד ראשי 16 Dolson Road T. 845-352-7474 F. 845-371-8313	בית מדרש וכולל בקר וערב 68-58 147 St. Flushing T: 718-263-6655 F: 718-268-4739	1950 E. 7 St.	בית מדרש וכולל בקר וערב 5 Oakville Street 718-761-9913	שיעורים והרצאות 305-502-3876	בית מדרש וכולל "לקה טוב" רח' שאול המלך 40 סנהדריה 02-586-7469 לאברכים תלמידי הכמים מוסלגים ירושלים	בחסות ביהכ"נ "היכל אליהו" 972-3-504-4276	כולל ישיבה ומדרשה לנשים Tecamachalco Mexico City T. 525-55589-8756 F. 525-55589-9101

המעוניינים לזכות ביום לימוד או יותר בכלל וישיבת לקח טוב

הלומדים בעמל וביגיעה ובחתימה עצומה לרפואה, להצלחה, לפרנסה טובה, ולזרע של קיימא, לזיווג הנון, לחזרה בתשובה, לעילוי נשמה. לא לפנות בהקדם למשרד האגודה עם שמותם ושם אימם. תזכר למצוות. 845.352.7474

עיניו, ואינו מתנהג בקדושה אפילו נולד במזל של עשירות יאבד את כל כספו ויהפך לעני!!! ואז הבנתי את הכל. נזכרתי שבמהלך מסעותי לאמריקה ולאירופה, לאפריקה וליתר המדינות שבהן ביקרתי, לא שמרתי על עיני, ונתתי לחן דרוך, וגם לא נזהרתי ביתר ענייני הקדושה.

פרצתי בבכי נסער מאוד, ובלבי פיעס רצון עז לחזור בתשובה שלימה ולתקן את אשר עויתי ופשעתי.

קבלה חזקה

קיבלתי על עצמי מספר קבלות בעניינים הנ"ל, והחלטתי לשמור עליהן מכל משמר, ולעמוד בכך ויהי מה, גם אם יתרגשו עליי נסיונות קשים ומרים.

קבלת ההחלטה היתה בצורה כה חזקה, שחפץ ד' הצליח בידי, וזכיתי לחזור בתשובה בעניינים אלו, ותיקנתי את דרכי באופן משמעותי ביותר.

האיש מסיים את מכתבו בבשורה הטובה שבתוך זמן קצר מאז קיבלת עליו להתחזק בכל הנ"ל, ועמד בכך, זכה וחזר אליו כל העושר הגדול שהי' לו, ואף הרבה מעבר לכך. והכל התנהל באורח פילאי, ללא כל 'הסברי' או הגיון. ראיתי כיצד הדברים מתממשים ממש לנגד עיניי. אני מספר את הדברים כדי לעורר את הציבור.

ארצה, לא נחתי לרגע, ולחצתי כל העת על מתוכי נדלין שישגו עבורי קרקעות ומיבנים להשקעה. מנדלין עברתי למפעלי מזון, ממזון לתחום המחשבים וההיי-טק, והצלחתי לחזור לענפים נושאי-רווחים, או במילים אחרות: כאלה שהיו אמורים להניב רווחים...

אבל, ההצלחה היתה מאתי והלאה, בכל מה שנגעתי, הפסדתי. שום דבר לא הצליח בידי. כמובן שלכל הפסד היו 'הסברים הגיוניים', אבל במציאות נשארתי ללא כסף, וכדי להציל את עורי נאלצתי ללוות מידידים, עד שהתחלתי ללוות גם מהבנקים שישעבדו לצורך ההלוואות את כל מה שהי' לי.

גם לאחר שמכרתי את כל נכסי הנדלין שברשותי, לא נושעתי, והבנקים שיעבדו את דירתי הפרטית, וכשלא הי' לי מה להשיב, הוציאוני מן הדירה, ונשארתי ערום וחסר כל ובעל חוב ענק.

מכל הכסף שקיבלתי באותה ירושה, נותרו רק החלומות...

רצון עז פיעס בי לחזור בתשובה

יש לציין, ממשך האיש, שלאורך כל הדרך נקטתי במספר פעולות וסגולות שהיו אמורות לעזור לי, וגם נתתי הרבה כסף לצדקה, ולמרות זאת לא נושעתי.

הוא גם מצוין שבניגוד לאנשים אחרים, לא סיפר על ענן הירושה לאף אדם, כך שמן הסתם לא היתה זו עין-הרע שפגעה בו, כי אף אחד לא ידע מדבר הירושה הגדולה שנפלה בחלקו.

באחד ממסעותי האחרונים לאמריקה, וכשהייתי כבר במצב-ביש, נקלעתי לבית כנסת ומצאתי בו דף התעוררות עם דברים חוצבי להבות, על חשיבותה של שמירת העיניים בכלל, ושמירת ענייני הקדושה והטהרה בפרט.

הובא שם בשמו של אחד הספרים הקדושים (שאינני זוכר את שמו), שאדם שאינו שומר

מי שלא שמע הבדלה והגיע זמן אכילה, מותר לו לשתות רק מים בלבד, אבל שאר הדברים אסורים בלא הבדלה.

מבדילין על יין ונר בלבד אפילו שחל במוצאי שבת ולא מביאין בשמים כיון שזה היה יום צום.

אע"פ שבכל כפור יש להקפיד על נר שדלק מערב כיפור בשביל הבדלה מ"מ אם אין לו יוכל להדליק אש חדשה כמו כל מוצאי שבת. נהגו להתחיל בבניית סוכה במוצאי יום הכפורים וכן לקדש על הלבנה לאחר תפילת ערבית.

מעשה חכמים

דף התעוררות שהי' מונח בבית הכנסת פעל את פעולתו

לפנינו סיפור מדהים שסופר להגרי"י זילברשטיין על ידי יהודי המתגורר בירושלים, ואשר אפשר ללמוד ממנו לקח מאלף בכמה תחומים.

מספר שנים לאחר נישואיי, הוא מספר, קיבלתי הודעה מאמריקה שקרוב משפחה שלי נפטר, והשאיר ירושה ענקית, וגם אני כלול ברשימת הקרובים שנרשמו בצוואתו, לאחר תקופה ממושכת שהצריכה אותי לנסוע כמה פעמים לאמריקה, כדי לסדר את המסמכים וכו', קיבלתי לידי כמה מיליוני דולרים!!!

הכלל של 'יש לו מנה רוצה מאתיים', פעל עליי מיד בתחילת הדרך. החל למן הרגע שהרגשתי את עצמי 'עשיר', החילותי לחפש אפיקי השקעה לכסף, כדי שאוכל להתעשר יותר ויותר.

נמנית על האנשים הטסים בקביעות לחו"ל, נדדתי בין אמריקה לאירופה, ובחיפושי אחרי השקעות טובות - הגעתי גם לאפריקה. ההצלחה לא האירה פנים, גם כאשר חזרתי

העלון לעילוי נשמות

יעקב בן מלכה יגן זצוק"ל
ואשתו **רחל בת שרה ע"ה**
ת.נ.צ.ב.ה.

הילולא דצדיקא

יום שיש	יום שבת	יום ראשון	יום שני	יום שלישי	יום רביעי	יום חמישי
ז תשרי	ח תשרי	ט תשרי	י תשרי	יא תשרי	יב תשרי	יג תשרי
זבולון בן יעקב אבינו שקיעה 6:48		רבי אברהם אבלי הלוי המגן אברהם הגרי"י מלובניצ'ק מברסק	התנא רבי עקיבא בן יוסף		רבי אברהם המלאך בנו של המגיד ממזריץ'	רבי עקיבא איגר שקיעה 6:38

זכות הצדיקים תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

נא לא לעיין בגליון בעת התפילה